

Beslutningsforslag nr. B 64. Fremsat den 18. januar 1985 af Korneliusen (S), Ritt Bjerregaard (S), J. K. Hansen (S), Jytte Hilden (S), Arne Jensen (S), Ivar Nørgaard (S) og Tastesen (S)

Forslag til folketingsbeslutning om teknologivurdering

Folketinget opfordrer regeringen til snarest at nedsætte et teknologivurderingsråd under et ministerium.

1. *Teknologivurderingsrådet* skal bestå af 15 medlemmer, som beskikkes af ministeren. Ministeren udpeger formanden. Rådet sammensættes på følgende måde:

- 2 repræsentanter for involverede ministerier,
- 2 repræsentanter for arbejdstagerne,
- 2 repræsentanter for arbejdsgiverne,
- 2 repræsentanter for forskningen,
- 1 repræsentant for teknologirådet,
- 1 repræsentant for Forbrugerrådet samt
- 4 personer, der som personligt udpegede er uvildige i forhold til disse ministerier og interesser.

Der oprettes et sekretariat i forbindelse med teknologivurderingsrådet.

2. *Rådet har til opgave:*

- at sikre, at der foretages helhedsorienterede vurderinger af omfattende teknologier

på alle niveauer, herunder tilstræbe en koordination af den samlede teknologivurderingsindsats,

- at sprede informationer om teknologivurderinger, f.eks. ved nedsættelse af ad hoc-udvalg til behandling af emner som informationsteknologi, bioteknologi, uddannelseskvalifikationer m.v. og gennem oplysningskampagner om ny teknologi,
- at bevilge midler til teknologivurderingsopgaver. Rådet kan selv iværksætte sådanne undersøgelser eller uddelegere dem til professionelle forskere, folkelige organisationer og andre. Rådets midler kan også gå til partsteknologivurderinger,
- at udsende en årsrapport, der løbende fortæller om konkrete teknologivurderinger og anviser nye initiativområder.

3. *Økonomi*

Rådets bevillinger skaffes fra diverse involverede ministerier.

Sekretariatet finansieres af det pågældende ministerium.

Bemærkninger til forslaget

Baggrunden for dette forslag er, at teknologivurderinger ikke kun skal finde sted på det niveau, som repræsenteres af regering og centraladministration samt statslige og kommunale myndigheder, men ideen er, at forskellige grupper i samfundet skal have mulighed for at få gennemført egne vurderinger. Hermed kan der trækkes nye og hidtil usete aspekter ind.

Senest har teknologirådet i sin rapport »Organisering af teknologivurdering i Danmark« anbefalet, at teknologivurderingsarbejdet intensiveres og spredes.

Teknologirådet anbefaler, at teknologivurdering bør foregå på to niveauer, nemlig som en integreret del af forskning og udredning i almindelighed og ved oprettelsen af et særligt organ til varetagelse af overordnede teknologivurderingsopgaver.

Det indgår i teknologivurderingens formål, at befolkningen og det offentlige skal kunne opnå et forbedret grundlag for at øve indflydelse på den teknologiske udvikling og uheldige konsekvenser heraf. Oplysningskampagner er en del af denne mulighed for at øve indflydelse. Det er derfor nødvendigt, at der i forbindelse med organiseringen sikres repræsentation af netop de grupper og instanser, der berøres af teknologiens utilsigtede konsekvenser, herunder brede forbrugerinteresser, græsrodsbevægelser og medarbejderinteresser.

Blandt interessenterne i teknologivurdering indtager erhvervslivets parter en særlig rolle, idet mange af resultaterne af teknologivurderingerne vil angå dem, og det kan næppe forventes, at der fra de to parter side altid vil være enighed om, hvilke vurderinger der skal iværksættes, og hvordan de skal iværksættes. Det er derfor nødvendigt også at tillempe ideerne om partsforskning og teknologivurderinger, således at arbejdsmarkedets og erhvervslivets parter sikres økonomiske muligheder for at få gennemført egne vurderinger.

Det skal sikres, at deltagerne i de enkelte teknologivurderingsprojekter har adgang til de tekniske kilder, kan orientere sig i områdets tekniske, økonomiske og organisatoriske struktur og miljø og er

i besiddelse af tværfagligt kendskab samt af en vis grad af metodologisk, empirisk duelighed og samfundsforståelse parret med en visionær indlevelse.

Det er betydningsfuldt for forslagsstillerne, at teknologivurdering ikke opfattes negativt blokerende, men som en konstruktiv, fremadrettet, kreativ proces.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Punkt 1

For at sikre teknologivurderingsrådet uafhængighed og muligheder for at fremme alsidige vurderinger skal det sammensættes af personer med bred teknisk/ingeniørmæssig, biologisk, humanistisk og samfundsmæssig indsigt, herunder indsigt i arbejdsmarkedsforhold og offentlig forvaltning.

Når der foreslås 4 personer, der er personligt udpegede, er det for at sikre, at teknologivurderingsrådet ikke ene sammensættes af personer, der har meget snævre baggrundsinteresser.

De involverede ministerier, der i fællesskab skal udpege 2 repræsentanter, er: arbejdsministeriet, miljøministeriet, energiministeriet, industriministeriet, ministeriet for offentlige arbejder, undervisningsministeriet og finansministeriet.

Punkt 2

Med hensyn til de samfundsmæssige vurderinger tænkes der på generelle teknologivurderinger på baggrund af en almen fremstilling af sociale strukturer og processer. Det gælder både på mellemnationalt, nationalt og regionalt niveau samt på virksomhedsniveau. Alt sammen set ud fra en funktionel forståelse af teknikken og dens anvendelse i produktionsprocesserne.

Der tænkes også på reale teknologivurderinger, som inddrager specifikke faktorer. Faktorer, som generelt er til stede i tilknytning til anvendelse af ny teknik i alle produktionsprocesser.

Ad hoc-udvalgene kan blandt andet som en væsentlig opgave iværksætte oplysningskampagner om teknologi. Det vil sige, at der skal afsættes beløb til dækning af landsdækkende informations-

kampagner. Formålet med sådanne kampagner er gennem oplysning at sikre den nødvendige viden og indsigt i befolkningen for at inspirere til et bredt folkeligt engagement omkring indførelse af ny teknologi. Sådanne kampagner er efter forslagsstillernes opfattelse en forudsætning for kreativitet og medbestemmelse omkring ny teknologi. Teknologivurderingsrådets sekretariat administrerer de beløb, som der er tale om. De kan søges af alle.

Som vurderingskriterier for tildeling af beløb tænkes på:

- Alsidighed
- Konsekvenser for beskæftigelse
- Konsekvenser for den enkelte og familien - herunder specielt kvindernes situation
- Uddannelse
- Fritiden

Beløb bør gives til:

- Weekendkurser
- Dagkonferencer
- Studiekredse, foredrag
- Debataftener
- Materialeproduktion
- Udstillingsaktiviteter
- TV- og filmproduktion
- Instruktionskurser
- Studierejser

Formålet med ønsket om en årsrapport er, at der mindst 1 gang om året udsendes en oversigt, der viser, hvor teknologivurderingsindsatsen står nu. Som sammenligning kan tænkes på vismændenes økonomiske rapport.